

Behandling af myelomatose med thalidomid og Dexamethason®

Vi anbefaler dig behandling med thalidomid og Dexamethason® mod kræftsygdommen myelomatose. Behandlingen kan ikke helbrede sygdommen, men den kan holde din sygdom i ro.

Denne pjece kan være en hjælp til at få overblik over den behandling, vi anbefaler. Dine pårørende kan også have glæde af at læse pjecen, så de har forståelse for behandlingen og kan støtte dig i forløbet.

SÅDAN VIRKER MEDICINEN

Thalidomid og Dexamethason® hæmmer kræftcellernes vækst på forskellig måde. Når du tager begge stoffer sammen, opnår du en bedre virkning på sygdommen.

Thalidomid aktiverer nogle specielle celler i kroppens eget immunsystem til at angribe kræftcellerne. Thalidomid påvirker også det miljø, der omgiver kræftcellerne, hvorved kræftcellerne får dårligere vilkår for at vokse og formere sig.

Dexamethason® er et binyrebarkhormon, der ligeledes er med til at mindske antallet af kræftceller.

SÅDAN FOREGÅR DEN MEDICINSKE BEHANDLING

Thalidomid og Dexamethason® er henholdsvis kapsler og tabletter, som du skal tage derhjemme.

Behandlingsforløb

Thalidomid bliver gradvist trappet op til en højere dosis over nogle uger hos nogle patienter. Det er individuelt, hvor længe den enkelte patient har behov for behandlingen. Lægen vil ofte hæve og sænke dosis, ligesom der i nogle perioder kan være en pause fra medicinen.

Det er ligeledes forskelligt fra patient til patient, hvor stor dosis Dexamethason® der er behov for, og hvor længe behandlingen skal vare.

Lægen og sygeplejersken vil fortælle dig om dit konkrete behandlingsforløb.

Du skal jævnligt have taget blodprøver, så vi kan se, hvordan behandlingen virker, og hvordan du tåler behandlingen. Din læge vil informere dig om, hvor ofte du skal have taget blodprøver. Blodprøverne kan tages hos din egen læge eller på dit lokale hospital.

Medicinen får du udleveret i ambulatoriet i forbindelse med en samtale med lægen.

Sådan tager du medicinen

Du skal tage thalidomid om aftenen eller lige før, du går i seng, fordi medicinen viser søvndyssende. Du må ikke knuse eller tygge kapslerne, men skal synke dem hele sammen med vand.

Du skal tage Dexamethason® om morgenen, da medicinen kan medføre rastløshed og opstemthed de dage, hvor du tager den. Du kan derfor få problemer med at sove, hvis du tager Dexamethason® senere på dagen. Tag gerne medicinen sammen med morgenmaden.

BIVIRKNINGER GENERELT

Mennesker er forskellige og reagerer forskelligt på behandlingen. Du skal tale med din læge og sygeplejerske, hvis du oplever bivirkninger under behandlingen, så de kan hjælpe dig med at lindre bivirkningerne. Hvis bivirkningerne påvirker din krop meget, kan din læge - i samråd med dig - reducere medicindosis, afbryde behandlingen midlertidigt eller vælge at stoppe behandlingen.

Nogle bivirkninger er hyppige men ikke alvorlige, mens andre er sjældne og kan være alvorlige. Bivirkningerne ved thalidomid og Dexamethason® er beskrevet i det følgende.

BIVIRKNINGER VED THALIDOMID

Døsighed

Døsighed er en af de hyppigste bivirkninger ved thalidomid. Du kan føle dig mere træt, energiløs, sløv eller måske lettere omtåget. Nogle patienter oplever også humørskift, og enkelte får en egentlig depression. Døsigheden vil som regel aftage, efterhånden som din krop vænner sig til medicinen. Hvis problemet påvirker din hverdag og din livskvalitet meget, skal du tale med lægen om det.

Sådan kan du håndtere døsighed:

- Lyt til din krop og hvil dig, hvis døsigheden overmander dig i dagtimerne.
- Nedsæt forventningerne til dig selv i forhold til daglige gøremål.
- Bed om hjælp til daglige gøremål, når døsigheden er værst.

Føleforstyrrelser

Thalidomid kan påvirke nervesystemet. Det vil i så fald vise sig som føleforstyrrelser i hænder eller fødder, specielt i fingre og tæer. Det føles oftest som en sovende fornemmelse, men kan også opleves som prikken, snurren og stikken. Nogle kan få tiltagende vanskeligheder med at knappe knapper, strikke, sy eller gå op og ned ad trapper.

Mænd kan opleve ændret følsomhed i penishovedet og rejsningsproblemer. Kvinder kan opleve ændret følsomhed i skeden og ved klitoris.

Påvirkningen af nerverne kan medføre smerter, såkaldte nervesmerter, som kan føles lynende, jagende og stødende.

Hvis du på grund af sygdommen eller tidligere behandling allerede har disse føleforstyrrelser, kan de blive værre, når du begynder behandlingen med thalidomid.

Påvirkningen af nervesystemet forekommer især ved længere tids behandling og kan blive permanent, hvis du fortsætter med medicinen.

Hvis du oplever nervepåvirkning, skal du oplyse det til lægen eller sygeplejersken. Tal også med lægen eller

sygeplejersken, hvis du har behov for smertestillende medicin.

Du kan selv mindske generne ved føleforstyrrelser:

- Tag varme bade.
- Brug varme eller kolde omslag.
- Massér blidt de påvirkede områder.
- Beskyt hænder og fødder – undlad fx at gå med bare fødder, og brug handsker i koldt vejr.
- Brug komfortabelt fodtøj med skridsikre såler.
- Plej huden på hænder og fødder med creme.

Svimmelhed

Påvirkningen af nervesystemet kan også medføre svimmelhed. Den opstår især i forbindelse med, at man skifter stilling. Rejs dig derfor gradvist og langsomt, når du skal op at stå.

Forstoppelse

Thalidomid giver forstoppelse. Risikoen øges, jo højere dosis thalidomid man får. Det vil ofte være nødvendigt at tage et afføringsmiddel. Afføringsmidler kan købes på apoteket uden recept.

Du kan selv forsøge at holde maven i gang:

- Drik rigelig væske, gerne 2-3 liter hver dag.
- Hold dig i bevægelse, undgå at ligge i sengen hele dagen.
- Spis fiberrig mad, fx grøntsager, hvedeklid, hørfrø, tørrede frugter så som svesker, abrikoser og rosiner.

Blodprop i ben og lunger

Behandling med thalidomid kan medføre øget risiko for blodprop i ben og lunger. Risikoen er størst i de første måneder af behandlingen.

Blodprop i benet kan vise sig ved øm hævelse af benet og måske rødme af huden. Blodprop i lungen kan give symptomer som åndenød, hoste og eventuelt ophostning af rødt slim. For at mindske risikoen for blodpropper skal du muligvis have blodfortyndende medicin, mens du er i behandling med thalidomid.

Hvis du oplever symptomer på blodpropper, er det vigtigt, at du kontakter os.

Du kan selv mindske risikoen for blodpropper:

- Hold dig i bevægelse, gå jævnligt ture og lignende.
- Sid ikke i timevis med benene i ro eller i samme stilling.
- Drik 2-3 liter væske hver dag for at holde blodet tilpas fortyndet.

Infektion

Det er sjældent, at man får feber og infektion ved behandlingen, men din sygdom kan i sig selv give både feber og infektion, da antallet af hvide blodlegemer (leukocytter) kan være nedsat. De hvide blodlegemer er vigtige i kroppens forsvar mod infektioner. Det er derfor en god idé at måle din temperatur, hvis du føler dig varm, utilpas eller begynder at fryse over kort tid og måske får kulderystelser.

Kontakt os, hvis du får feber over 38,3 grader.

Kløe og udslæt

Thalidomid kan give tør hud, kløe og udslæt på kroppen. Problemer med huden opstår især i perioder, hvor medicinen øges i dosis. Hudproblemerne kan i værste, men meget sjældne, tilfælde gøre, at områder af huden bliver meget rød og falder af. Også slimhinderne i mund, hals, mave, tarm og skede kan i så fald blive påvirket.

Hvis du oplever hudproblemer, skal du kontakte os.

Du kan selv modvirke tør hud og kløe:

- Smør huden med ikke-alkoholbaseret fugtighedscreme.
- Brug tøj af bomuld på de steder, hvor huden er mest generet.
- Undlad at tage bad i meget varmt vand.

Undgå graviditet

Thalidomid medfører stor risiko for fosterskader. Derfor gælder følgende for henholdsvis kvinder og mænd:

Som kvinde må du ikke blive gravid under behandlingen og i mindst 12 uger efter behandlingens afslutning. Vi anbefaler derfor, at du bruger 2 præventionstyper samtidig, fx kondom eller pessarsammen med spiral eller p-piller. Du skal også bruge prævention, hvis du steriliseret. Hvis en menstruation udebliver, skal du straks kontakte afdelingen.

Som mand må du ikke gøre din partner gravid, mens du er i behandling og i mindst 12 uger efter behandlingens afslutning. Thalidomid udskilles i sæd, og du skal derfor anvende kondom, også selvom du eventuelt er steriliseret. Hvis du har planer om at få børn senere hen, bør du overveje at deponere sæd i en sædbank, inden behandlingen med thalidomid begynder, da medicinens langtidsvirkning på sæd endnu er ukendt.

Thalidomid kan endvidere nedsætte lysten til seksuelt samvær hos både mænd og kvinder, og mænd kan opleve nedsat evne til at få rejsning. Tal med lægen eller sygeplejersken, hvis du oplever disse problemer.

Patienter i behandling med thalidomid må ikke donere blod og sæd.

Andre bivirkninger ved thalidomid

Andre bivirkninger kan være almen utilpashed, mundtørhed, ophobning af væske i kroppen samt påvirkning af hjerte og lunger. Hvis du får åndenød, hjertebanken eller ubehag og smerter omkring hjertet eller lungerne, skal du kontakte os.

BIVIRKNINGER VED DEXAMETHASON®

Bivirkningerne ved Dexamethason® afhænger af, hvor høj dosis du får, og hvor længe du får behandlingen. Jo højere dosis og i jo længere tid, desto mere stiger risikoen for bivirkninger. Her er de hyppigste bivirkninger, som du kan opleve i større eller mindre grad, beskrevet

Svie og ubehag i maven

Dexamethason® kan give svie og ubehag øverst i maven. Dexamethason® kan endvidere medføre forværring af mavesår. Du skal eventuelt have behandling, som forebygger disse problemer.

Sukkersyge

Dexamethason® kan medføre stigning i blodsukkeret. Det betyder, at du kan have fået sukkersyge. Sukkersygen er dog midlertidig og vil oftest forsvinde efter endt behandling. Hvis du pludselig begynder at blive meget mere tørstig end ellers og have hyppigere vandladning, skal du kontakte os.

Opstemthed eller modløshed

Når du får Dexamethason®, kan du opleve at blive mere energisk, rastløs og humørmæssigt opstemt, du taler måske mere, end du plejer, og samtidig kan du have svært ved at sove.

Hos nogle (men få) kan medicinen medføre det modsatte, og de bliver nedtrykte, modløse og depressive. Fortæl personalet, hvordan dit humør er, da de kan hjælpe med samtaler, råd og vejledning.

Øget appetit

Dexamethason® øger appetitten hos mange patienter. Trangen til at spise kan blive stor og gøre, at du spiser noget eller meget mere, end du plejer.

Infektion

Dexamethason® sænker legemstemperaturen i de dage, hvor du får medicinen. Vær derfor ekstra opmærksom på symptomer på infektion, fx utilpashed, hoste eller kulderystelser de pågældende dage.

Utilpashed efter afsluttet behandling

Nogle få patienter kan blive utilpasse i dagene efter, at de er stoppet med at tage Dexamethason®. Det kan fx vise sig ved generel utilpashed, træthed, ledsmerter, lettere nedtrykthed eller rysten på hænderne. Dette er dog forbigående.

Hvis du har fået Dexamethason® gennem længere tid, skal du sandsynligvis trappe gradvist ud af medicinen.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Forholdsregler ved thalidomid

- Undlad bilkørsel og betjening af farlige maskiner:

I starten af behandlingen med thalidomid skal du undlade at køre bil og betjene farlige maskiner på grund af medicinens sløvende effekt. Efter en uges tid har kroppen vænnet sig til medicinen, så du kan køre bil og betjene maskiner igen – men udvis forsigtighed.

- Undlad beroligende medicin:

Du bør generelt ikke tage beroligende medicin eller sovetabletter sammen med thalidomid. Tal med lægen, hvis du har behov for disse midler.

- Vær forsigtig med alkohol:

Mens du tager thalidomid, bør du være forsigtig med at drikke alkohol, da medicinen forstærker alkoholens virkning.

Kontakt os ved problemer

Kontakt os, hvis du får følgende symptomer:

- Temperatur over 38,3 grader
- Andre tegn på infektion
- Blødning.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte os. Vil du vide mere om kræftsygdommen myelomatose, kan du eventuelt læse mere på patienthåndbogen.dk. Søg på: 'myelomatose'.

Kontakt

Hæmatologisk Ambulatorium

Tlf. 97 66 38 00

Vi træffes bedst:

Mandag – fredag 8.00 – 15.00

Hæmatologisk Sengeafsnit 7 Vest

Tlf. 97 66 38 01

Resten af døgnet samt weekender og helligdage.

www.aalborquh.rn.dk/hæmatologi